

*До 80-річчя присвоєння університету
імені Григорія Савича Сковороди*

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників XXI Міжнародної
науково-практичної конференції
(27–28 березня 2025 р., м. Харків)**

Харків 2025

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди (Україна),
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Україна),
Вірменський державний педагогічний університет імені Х. Абовяна (Вірменія),
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія),
Телавський державний університет імені Якоба Гогобашвілі (Грузія),
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна),
Куявсько-Поморська Академія в Бидгощі (Польща)

*До 80-річчя присвоєння університету
імені Григорія Савича Сковороди*

МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників XXI Міжнародної
науково-практичної конференції
(27–28 березня 2025 р., м. Харків)

Харків
2025

**МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПЕДАГОГІЦІ ТА ПСИХОЛОГІІ
І НОВІТНІ РЕЗУЛЬТАТИ В ГАЛУЗІ**

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В ПЕДАГОГІЦІ ТА ПСИХОЛОГІІ І НОВІТНІ РЕЗУЛЬТАТИ В ГАЛУЗІ	179
<i>Гальчич І., Ярошенко А.</i> Формування медіаційних навичок майбутніх соціальних працівників у процесі практичної підготовки	180
<i>Герасименко Л., Музиченко Д.</i> Методологічний інструментарій психологічних досліджень комунікативної компетентності студентів-медиків	182
<i>Дзюбата З.</i> Імплементация 4К підходу як засіб покращення мотивації здобувачів освіти до вивчення дисциплін гуманітарного циклу в агротехнічних ЗВО	187
<i>Замора Я., Бурега Н., Сіткар С.</i> Причинно-наслідковий підхід до оцінки успішності студентських проблемних груп	189
<i>Карабін О.</i> Шляхи підвищення якості контролю самостійної роботи майбутніх учителів інформатики у системі неперервної освіти	192
<i>Karapetyan V., Amiraghyan M.</i> The formation of a senior preschooler's competitive abilities through chess	196
<i>Karapetyan V., Bejanyan A.</i> Harmonious interaction of the components of the personality structure and the psychological security of the individual	204
<i>Кузьміна І., Кузьміна О.</i> Впровадження сучасних технологій педагогіки та психології у закладах вищої освіти медичного профілю	210
<i>Лобачова І.</i> Комунікативний метод у навчанні англійської мови: переваги та виклики	215
<i>Лозова О.</i> Готовність вчителів до впровадження STEM-освіти: аналіз здатності до опанування інноваційних форм та методів педагогічної діяльності	218
<i>Manucharyan S, Avagyan M., Nalbandyan T.</i> Pedagogical conditions for the formation of a healthy lifestyle in preschool age	222
<i>Mkrtumyan M., Mkrtumyan L, Karapetyan V.</i> Features of functional changes in the system of providing psychological safety of a person	230
<i>Остапівоська І.</i> Формування основ медіаграмотності здобувачів початкової освіти як складова виховної роботи	236
<i>Погоріла А.</i> Роль нейромереж у вдосконаленні вимови англійської мови: аналіз сучасних технологій	241
<i>Радченя І., Білянська Д.</i> Інтегроване навчання як один із сучасних підходів Нової української школи	246
<i>Радченя І., Заніздра І.</i> Розвиток дрібної моторики пальців рук молодших школярів у процесі роботи з пластичними масами	248
<i>Степанюк А.</i> Методи наукового пізнання як складова природничо-наукової освіти школярів	250
<i>Shlenova M.</i> Overview of the educational component in the “IFLA recommendations for professional educational programs in library and information science” (2022)	256
<i>Ющик Л.</i> Емпатійне слухання як складова професійної підготовки майбутніх вихователів до патнерства з батьками дітей раннього віку	259
СИСТЕМА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ, ГРОМАДЯНСЬКОЇ, МІЖКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	262
<i>Дідик Н.</i> Методика вивчення стресостійкості здобувачів освіти ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою	263
<i>Кравченко В.</i> Вплив освіти на розвиток і підтримку демократичних цінностей	266
<i>Московчук Л.</i> Національно-патріотичне виховання молодших школярів на уроках мистецтва засобами сугестивних інтерактивних технологій	269
<i>Oleshko N.</i> The development of intercultural communicative competence in the process of learning foreign languages	275

Ірина КУЗЬМІНА

<https://orcid.org/0000-0003-4180-2045>

доктор медичних наук, професор,
професор кафедри загальної та клінічної патофізіології ім. Д. О. Альперна,
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Ольга КУЗЬМІНА

<https://orcid.org/0000-0001-8311-9493>

кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри акушерства та гінекології № 1,
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ *

Анотація. У статті розглядаються проблеми педагогіки та психології, їх сутність, принципи та підходи. Узагальнені результати наукових досліджень щодо організації та проведення педагогічних та психологічних процесів та їх діяльність. Удосконалені питання теорії та практики освітнього процесу.

Ключові слова: педагогічне та психологічне дослідження, наукова діяльність, професійне самовдосконалення, освітній процес.

Abstract. The article examines the problems of pedagogy and psychology, their essence, principles and approaches. The results of scientific research on the organization and conduct of pedagogical and psychological processes and their activities are summarized. The issues of the theory and practice of the educational process are improved.

Keywords: pedagogical and psychological research, scientific activity, professional selfimprovement, educational process.

Підвищення рівня фахової підготовки здобувачів вищої освіти, ознайомлення їх актуальними педагогічними проблемами та принципами наукового підходу до їх вирішення. Набуття умінь і навичок використання дослідницьких методів для вирішення практичних завдань навчання та до наукової діяльності. Уміння творчо використовувати результати наукових досліджень у практиці. Готовність до постійного самовдосконалення в професійній та науково-педагогічній діяльності людина поширює знання про навколишній світ. В основу її розвитку покладено потреби та інтереси, які здійснюються на основі поповнення науки новими фактами та ідеями. Педагогічні дослідження проводяться з метою удосконалення питань теорії та практики освітнього процесу в тому числі у вищих навчальних закладах медичного профілю [1].

Поповнення науки новими фактами та ідеями необхідно використовувати науково обґрунтовані методи. Педагогічні дослідження проводяться з метою визначення питань теорії та практики освітнього процесу.

*Друкується в авторській редакції

Серед вітчизняних дослідників питаннями розвитку науки, наукового пізнання, розвитку науково-дослідницької діяльності активно займаються І. Аносов, Л. Ваховський, М. Елькін, А. Конверський, І. Червінська, Д. Чернілевський та ін.

Серед безлічі підходів до педагогічного дослідження увагу сучасних науковців найчастіше привертає особистісний підхід. Він ґрунтується на положеннях гуманістичної теорії (Р. Берне, В. Сухомлинського, А. Маслоу, та ін.), яка є ґрунтується на сучасній освіті. Провідні ідеї були розроблені філософами, психологами, педагогами і її зміст полягає в тому, що найвищою цінністю суспільства є реалізація власних потенційних можливостей. Проте, актуальним залишається питання принципів та підходів, що застосовуються в науково-педагогічних дослідженнях.

Незважаючи на наявність у сучасній науці значної кількості науково-педагогічних праць, присвячених проблемі підготовки майбутніх лікарів у закладах вищої освіти, вона залишається однією з найбільш дискусійних унаслідок складності самого феномену медичної освіти, невизначеності його місця серед особливостей формування засобами сучасних технологій [2].

Мета статті полягає в впровадженні сучасних технологій у вищих навчальних закладах медичного профілю та узагальненні результатів наукових досліджень у галузі педагогіки та психології.

Виклад основного матеріалу. Питання розвитку педагогіки вищої школи висвітлюється як взаємозв'язки психологічної підготовки здобувачів вищої освіти при прогнозуванні шляхів їх функціонування.

При визначенні результатів наукових досліджень в педагогіці та психології необхідно узагальнювати систему знань, що відображає основні педагогічні теорії, принципи й підходи до вивчення педагогічних явищ і процесів, а також методи їх дослідження.

Методологія педагогіки є необхідністю при формуванні здобувача освіти до виконання основних функцій педагогіки.

Визначення способів наукових знань про динаміку розвитку процесів і явищ у галузі освіти необхідно при прогнозуванні способів досягнення та забезпечення отримання даних про процес що є предметом поширення нових ідей, теорій та концепцій.

Актуальним є створення системи наукових знань, в основу яких покладено дані науки, що сприяють застосуванню дослідницької діяльності. Рівень у структурі методології характеризується сукупністю загальних принципів пізнання у вищих навчальних закладах медичного профілю.

При визначенні результатів наукових досліджень в педагогіці та психології здобувачі освіти користуються комплексом підходів, які дозволяють всебічно вивчити об'єкт дослідження та здійснити його аналіз.

Природний процес саморозвитку задатків і творчого потенціалу особистості, необхідний для створення цілісного підходу до об'єкту дослідження.

Жодне психологічне явище не можуть бути правильно інтерпретовані без урахування їхньої особистісної зумовленості. Особистісний підхід означає реалізацію педагогічного процесу як критерій його ефективності [3]. Цей підхід наполегливо вимагає визнання особистості, її інтелектуального та морального потенціалу.

Однією з найбільш значущих проблем педагогіки та психології є проблема, що відображає пізнавальну активність людини і його можливості засвоєння нових знань, дій, та інших форм діяльності. Це пов'язане з впровадженням у практику навчання освітніх

програм, орієнтованих на розвиток продуктивного мислення здобувачів освіти а також на формування у них вміння аналізувати процес власної пізнавальної діяльності, здатності до інтелектуальної діяльності.

Специфіка психологічних підходів до навчання пов'язана з вирішенням проблеми співвідношення біологічних і соціальних факторів у розвитку психіки людини, з необхідністю виявлення її психологічних механізмів.

Ефективність навчальної діяльності забезпечується будовою і функціями нейрона, зокрема процесами взаємного збудження та гальмування завдяки впливу нейромедіаторів, які виділяються у сфері синапсів. Систему показників здатності до навчання утворюють темп засвоєння нового матеріалу та тривалість збереження засвоєного матеріалу. Здатність до навчання виявляється у процесі оволодіння прийомами розумової діяльності [4].

Проблеми забезпечення педагогічної майстерності в закладах МОЗ України та оцінювання їхньої діяльності – основні завдання, які постають перед сучасною освітою.

Першочергові завдання – це підготовка фахівця, який постійно підвищує свій професійний рівень і може адекватно оцінити основні завдання, поставлені перед сучасною освітою, здатні поєднати в собі фундаментальні теоретичні знання з можливістю володіння інноваційними технологіями й практичними навичками.

Для сучасного суспільства оволодіння науками дослідженнями в педагогіці та стає пріоритетною потребою кожного випускника, що спрямовані на розвиток ними професійних знань, умінь і навичок, котрі в подальшому враховуються при оцінках його професійних якостей. Набуває актуальним застосування в освіті сучасних педагогічних технологій, котрі краще адаптують майбутнього фахівця до складних обставин у соціальному середовищі.

Сьогодні першочерговим завданням української вищої освіти є розвиток України з орієнтацією на загальнолюдські цінності та права людини, що передбачають формування компетентного фахівця, підготовку здобувачів вищої освіти до професійної діяльності, здійснювати ефективне спілкування, більш гнучко аналізувати та вирішувати різні актуальні проблеми.

Аналіз основних актуальних питань сучасної вищої медичної освіти в Україні забезпечує не тільки високий рівень професійної підготовки майбутніх лікарів, а також сприяє оволодінню практичними навичками, формуванню позитивної мотивації по відношенню до майбутньої професійної діяльності здобувачів вищої освіти, що сприятиме підвищенню якості медичної допомоги людям [5].

Впровадження сучасних технологій в діяльність викладача при підготовці студентів у вищих навчальних закладах медичного профілю, дозволяє науково будувати соціально-педагогічну діяльність, сприяє ефективності у вирішенні завдань, що стоять перед педагогом.

Існує необхідність розробки оптимального варіанту системи медико- психологічної реабілітації з психічних розладах. Основними критеріями ефективності таких заходів повинні бути : зникнення в загальному стані психопатологічних симптомів ; нормалізація суб'єктивної оцінки свого стану; позитивна динаміка психологічних показників. Особливо це необхідно при запровадженні сучасних технологій в педагогіці та психології у вищих навчальних закладах медичного профілю.

Проблема професійної підготовки майбутніх лікарів є особливо актуальною, коли українське суспільство активно прагне до вступу в ЄС, коли пріоритетною є система ринкових відносин, у яких основними якостями, що визначатимуть успіх, є кваліфікація людини, рівень її підготовленості [6].

У процесі професійного навчання у вищому медичному навчальному закладі, теоретичного та практичного пізнання сутності та специфіки своєї майбутньої професії, багатофункціональних обов'язків фахівця, пов'язаних із необхідністю вирішувати завдання організаційного та виховного плану, у студентів формуються суб'єктивні уявлення про основні аспекти їхньої подальшої діяльності.

Разом з тим, сучасні технології в педагогіці та психології мають значення щодо професійної компетентності випускника медичного закладу вищої освіти. Теоретична підготовка та його готовність на практиці до здійснення професійної діяльності майбутніх лікарів можна визначити як соціальні вимоги до підготовки студента-медика, які необхідні для якісної професійної діяльності.

Формування професійної підготовки майбутнього лікаря здійснюється як під час лекцій, так і під час практичної підготовки студентів – реалізується під час проведення практичних, семінарських, лабораторних занять та виробничої практики з використанням різних методів навчання, в яких відтворюється не лише предметний, але й соціальний зміст майбутньої професійної діяльності, а саме: метод аналізу конкретних виробничих ситуацій і ситуаційних задач, ділових ігор, проблемних ситуацій тощо [7].

Отже, у процесі теоретичного аналізу з досліджуваної проблеми встановлено, що потребує оновлення зміст, форми та методи професійної підготовки майбутніх лікарів. Це зумовлює потребу впровадження педагогічних технологій у викладання навчальних дисциплін майбутніх лікарів.

Методика підготовки та проведення основних видів занять зі студентами, викладання предметів з використанням наочних посібників, сучасних технічних засобів навчання, здійснення контролю успішності та якості підготовки – все це обумовлює вимоги щодо державного освітнього стандарту. Система викладання у вищих навчальних закладах заснована на вивченні широкого комплексу предметів і дисциплін, що мають свої специфічні особливості та визначені академічними традиціями та методиками викладання, пов'язаними з питанням організаційно методичного забезпечення педагогічного процесу [8].

Проблеми педагогіки та психології та їх сутність та підходи до результатів наукових досліджень щодо організації та проведення педагогічних та психологічних процесів мають велике значення з питань теорії та практики освітнього процесу. Педагогічні технології у закладах вищої освіти спрямовані на забезпечення: сприятливих умов для здобуття освіти, професійного становлення та розвитку майбутнього фахівця, формування його професійних і особистісних якостей, посилення мотивації навчання; самооцінку своїх можливостей, здібностей, потреби у постійній самоосвіті [9].

Педагогічні та психологічні технології, в яких домінують форми організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, максимально забезпечують не лише засвоєння матеріалу, але й сприяють інтелектуальному розвитку особистості, її самостійності, гуманності, уміннями відповідально діяти в життєвих ситуаціях. Педагогічні та психологічні технології сприяють підвищенню якості навчання, посиленню мотивації у навчанні, забезпечують сприятливі умови для здобуття освіти, професійного становлення

та розвитку майбутнього фахівця. З метою забезпечення якісного формування компетентностей майбутніх лікарів [10].

Висновки. Технологія в педагогіці та психології у вищих навчальних закладах медичного профілю передбачає застосування різних підходів, кожен з яких має власні переваги та обмеження, а їх застосування сприяє виявленню нових фактів та розгляду актуальних проблем у галузі освіти. Основними завданнями педагогічного та психологічного супроводу професійного становлення майбутніх фахівців є бути формування конструктивних способів вирішення складних життєвих ситуацій у всіх учасників освітнього процесу

Підготовка майбутніх лікарів до формування їх професійних знань, умінь та навичок у закладах вищої освіти сприяють удосконаленню методики викладання учбового матеріалу для підготовки майбутніх фахівців і залишається однією з найбільш актуальних проблем медичної освіти серед особливостей формування засобами сучасних технологій.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. До подальших наукових вишукувань належить узагальнення теорії і практики комплексного використання методів дослідження у вищих навчальних закладах медичного профілю у галузі педагогіки та психології.

Список використаних джерел

1. Лазаренко Н. Суперечності, проблеми і парадокси в системі сучасної педагогічної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2019. № 53. С. 5–9. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-53-5-9>
2. Стинська В., Яцишин З., Кліш І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Вип. 79, т. 2. С. 139–142. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.79.2.30>
3. Мачинська Н., Федорович А, Яремчук Н. Основи педагогічної майстерності : навч.-метод. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 286 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Osnovy-ped-maystemosti-Navch.-posibnyk.pdf2020.pdf>
4. Павлик Н. В., Іванова О. В. Психологічні засоби професійного розвитку педагога Нової української школи : метод. посіб. Київ, 2022. 202 с. URL: <https://ipood.com.ua/e-library/rozvitok-psihologichno-gotovnosti-pedagogichnogo-personalu-do-profesiyno-diyalnosti-v-umovah-novo-ukranksko-shkoli/psihologichni-zasobi-profesiynogo-rozvitku-pedagoga-novo-ukranksko-shkoli/>
5. Кочубей Т. Д., Міщенко М. М. Психологічні особливості вибору професії старшокласниками з особливими освітніми потребами. *Психологічний журнал*. 2021. № 7. С. 46–50. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/14114>
6. Генсерук Г. Р., Бойко М. М. Цифрові технології як засіб підвищення якості освітнього процесу закладу вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи*: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернетконференції (м. Тернопіль, 30 квітня, 2020). Тернопіль : ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2020. С. 110–111. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/15380>
7. Краснова О. І., Плужнікова Т. В. Особливості механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 46–48. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2018/10.pdf
8. Смагін І. І. Проблеми гармонізації професійних вимог стандартах педагогічної діяльності. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2019. Вип. 2(45). С. 164–168. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/24920>
9. Хоружа Л. Сучасні стратегії трансформації змісту педагогічної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2020. № 33. С. 8–16. URL: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2020.33.1>

Наукове видання

Методологія сучасних наукових досліджень

Збірник наукових праць
учасників XXI Міжнародної науково-практичної конференції
(27–28 березня 2025 р., м. Харків)

Відповідальний за випуск: Катерина ЮР'ЄВА

**Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності
несуть автори**

Підписано до друку 18.06.2025 р.

Ум. друк. арк. 34,64

Україна, 61002, Харків
вул. Алчевських, 29

У збірці представлено результати актуальних наукових досліджень науковців, викладачів, учителів, вихователів, докторантів, здобувачів третього (освітньо-наукового), другого (магістерського) і першого (бакалаврського) рівнів вищої освіти, здобувачів загальної середньої освіти – учасників **XXI Міжнародної науково-практичної конференції «Методологія сучасних наукових досліджень»** (Харків, 27–28 березня 2025 р.) з України, Австрії, Бразилії, Вірменії, Грузії, Данії, Канади, Китайської Народної Республіки, Колумбії, Литви, Німеччини, Польщі, Сполучених Штатів Америки, Філіппін.

Для наукових працівників, викладачів закладів вищої освіти, учителів, вихователів, здобувачів вищої освіти. Може використовуватись у навчальному процесі на всіх рівнях вищої освіти і в теоретичних наукових дослідженнях.